कुलाकुलचक्र न० कुलञ्च अकुलं कुलाकुलम् तयोर्विचारार्थं चक्रम्। तन्त्रोक्ते ग्राह्यमन्त्रस्य शुभाशुभताज्ञानार्थे चक्रभेदे तद्विवृतिः तन्त्रसारे

"कुलाकुलस्य भेदं हि वक्ष्यामि मन्त्रिणामिह"। इत्युक्रम्य निबन्धे "वाय्वग्निभूजलाकाशपञ्चाशल्लिपयः क्रमात्। पञ्च ह्रस्वाः पञ्च दीर्घा विन्द्वन्ताः सन्धिसम्भवाः (यादया)। कादयः पञ्चशः षक्षलसहान्ताः समीरिताः"। अ आ एकचटतपयषा मारुताः। इ ई ऐ ख छ ठ थ फ रक्षा आग्नेयाः। उ ऊ ओ ग ज ड द बललाः पार्थिवाः। ऋ ॠ औ घ झ ढ ध भ वसा वारुणाः। ऌ ॡ अं ङ ञ ण नमशहा नाभसाः। "साधकस्याक्षरं पूर्व्वं मन्त्रस्यापि तदक्षरम्। यद्येकभूतदैवत्यं जानीयात् स्वकुलं हि तत्। भौमस्य वारुणं मित्रमाग्नेयस्यापि मारुतम्। मारुतं पार्थिवानाञ्च शत्रुराग्नेयमम्भसाम्"। चकारादाग्नेयं पार्थिवानां शत्रुः। तथाच रुद्रयामले "पार्थिवे वारुणं मित्रं तैजसं शत्रुरीरितः। ऐन्द्रवारुणयोः शत्रुर्मारुतं स प्रकीर्त्तितः। नाभसं सर्वमित्रं स्यात् विरुद्धे नैव शीलयेत्। मित्रे सिद्धिः समाख्याता उदासीने न किञ्चन। मृत्युर्व्याधिरमित्रे च स्वकुले सिद्धिरुत्तमा"।

कुलाङ्गार न० कुलस्याङ्गारमिव उपमितस०। कुलाधमे वंशदूषके "धङ्क्ष्यति स्म कुलाङ्गारं चोदितो मे ततद्रुहम्" भाग० १। १४। ३७।

कुलाचार पु० ६त०। कुलोचिते धर्म्मे 'जीवः प्रकृतितत्त्वञ्च दिक्कालाकाशमेव च। क्षित्यप्तेजीवाय च कुलमित्यभिधीयते। ब्रह्मबुद्ध्या निर्विकल्पमेतेष्वचरणञ्च यत्। कुलाचारः स एवोक्तो धर्म्मकामार्थमोक्षद" इत्युक्तरूपे सर्व्वत्र ब्रह्मदृष्टिसाधके २ज्ञानभेदे तन्त्रोक्ते ३आचारभेदे च तन्त्रसारे तदाचारप्रकारो दर्शितो यथा

"कालीतन्त्रे "अथाचारं प्रवक्ष्यामि यत्कृतेऽमृतमश्नुते। सर्व्वभूतहिते युक्तः समयाचारपालकः। अनित्यकर्म्मसंत्यागी नित्यानुष्ठानतत्परः। मन्त्राराधनमात्रेण शिवभावेन तत्परः। परस्यान्देवतायान्तु सर्व्वकर्म्मनिवेदकः। अन्यमन्त्रार्च्चनश्रद्धा अन्यमन्त्रप्रपूजनम्। कुलस्त्रीवीरनिन्दाञ्च तद्द्रव्यस्यापहारणम्। स्त्रीषु रोषं प्रहारञ्च वर्ज्जयेन्मतिमान् सदा। स्त्रीमयञ्च जगत् सर्वं स्वयंभूवत् तथा भवेत्। पेयञ्चर्व्यं तथा चोष्यं भक्ष्यं लेह्यं गृहं सुखम्। सर्व्वञ्च युवतीरूपं भावयेन्मतिमान् सदा। कुलजां युवतीं वीक्ष्य नमस्कुर्य्यात् समाहितः। यदि भाग्यवशाद्देवि! कुलदृष्टिः प्रजायते। तदैव मानसीं पूजां तत्र तासां प्रकल्पयेत्"। तासां भगादिदेवीनाम्। तास्तु "भगिनीं भगचिन्ताञ्च भगास्यां भगमालिनीम्। भगदत्तां भगाङ्गाञ्च भगकर्णां भगत्वचाम्। भगनासां भगस्तनीं भगस्थां भगसर्पिणीम्। संपूज्य ताभ्योगन्धाद्यैर्मानसैर्गुरुमेव च। नमस्कृत्य पुमानेवं क्षमस्वेति ततः सुधीः। बालां वा यौवनोन्मत्तां वृद्धां वा सुन्दरीं तथा। कुत्सितां वा महादुष्टां नमस्कृत्य विभावयेत्। तासां प्रहारं निन्दाञ्च कौटिल्यमप्रियन्तथा! सर्वथा न च कुर्य्यात्तु चान्यथासिद्धिरोधकृत्। स्त्रियोदेवाः स्त्रियः प्राणास्त्रियश्चैव विभूषणम्। स्त्रीसङ्गिना सदा भाव्यमन्यथा स्वस्त्रिया अपि। विपरीतरता सा तु भविता हृदयोपरि। तद्धस्तारचितं पुष्पं तद्धस्तारचितं जलम्। तद्धस्तारचितं द्रव्यं देवताभ्यो निवेदयेत्। स्त्रीद्वेषो नैव कर्त्तव्यो विशेषात् पूजनं महत्। जपस्थाने महाशङ्खं निवेश्योर्द्ध्वं जपञ्चरेत्। स्त्रियं गच्छन् स्पृशन् पश्यन् विशेषात् कुलजां शुभाम्। भक्ष्यं ताम्बूलमन्यच्च भक्षद्रव्यं यथारुचि। भक्त्याप्यशेषभक्ष्याणि भुक्त्वा शेषं जपञ्चरेत्"। कालीतन्त्रे "दिक्कालनियमोनात्र स्थित्यादिनियमोन च। जपे न कालनियमोनार्चादिषु बलिष्वपि। स्वेच्छानियम उक्तश्च महामन्त्रस्य साधने। वस्त्रास्तरस्थान देहागारपुष्पादिवारिणः। शुद्धिं नचाचरेत्तत्र निर्व्विकम्पं मनश्चरेत्"। कुलार्णवे "कुलाचारगृहङ्गत्वा भक्त्या पापविशुद्धये। याचयेदमृतं कौलं तदभावे जलं पिबेत्। कुलाचारेण यद्दत्तं कृत्वा पात्रेण भक्तितः। नमस्कृत्य च गृह्णीयादन्यथा नरकं व्रजेत्"। अन्यत्रापि "न वृथा गमयेत् कालं द्यूतक्रीड़ादिना सुधीः। गमयेद्देवतापूजाजपयामस्तवादिना। वीराणां जपयज्ञस्तु सर्वकाले प्रशस्यते। सर्वदेशे सर्वपीठे कर्त्तव्यो नात्र संशयः"। शिवागमे "शक्तिः शिवः शिवः शक्तिः शक्तिर्ब्रह्मा जनार्द्दनः। शक्तिरिन्द्रो रविः शक्तिः शक्तिश्चन्द्रो ग्रहा ध्रुवम्। शक्तिरूपं जगत् सर्वं योन जानाति नारकी"। वीरतन्त्रे "स्नानादि मानसं शौचं मानसं प्रवरोजपः। मानसं पूजनं दिव्यं मानसन्तर्पणादिकम्। सर्व्व एव शुभः कालो नाशुभोविद्यते क्वचित्। न विशेषोदिवा रात्रौ न सन्ध्यायान्तथा निशि। सर्वदा पूज-